

Voortgangsbericht Rli

November 2024

Het voortgangsbericht informeert maandelijks raad, stafbureau en externe betrokkenen over de voortgang van lopende/afgeronde adviestrajecten van de Rli.

A. Voortgang lopende adviestrajecten

Duurzaam bouwen

Verwacht: maart 2025
Commissievoorzitter: Karin Sluis
Contactpersoon: Bas Waterhout bas.waterhout@rli.nl

Hoe kan de overheid de juiste voorwaarden creëren voor een omslag naar het gebruik van duurzame materialen voor de bouw van nieuwe woningen, en dit hand in hand laten gaan met de beschikbaarheid en de betaalbaarheid van die woningen?

Met het advies 'Duurzaam bouwen' gaat de raad na onder welke (beleids)voorwaarden de omslag in de bouwketen naar het gebruik van duurzame materialen in de woningbouw gestalte kan krijgen.

Het adviestraject bevindt zich in de fase waarin de verhaallijn geoptimaliseerd wordt. Er zijn verschillende gesprekken gevoerd rond het betonakkoord, biobased bouwmaterialen, de nationale milieudatabase, life cycle analysis en installaties. Een verder uitgewerkte en aangescherpte conceptversie van het advies is voorgelegd aan twee externe reviewers, Francesco Veenstra (CRa) en Cécile van Oppen (Copper8); is op 4 november besproken met de directeur-generaal Volkshuisvesting en Bouwen, Chris Kuijpers (VRO); en is op 6 november besproken met de ambtelijke contactgroep (EZ/KGG, IenW, LVVN en VRO). De inzichten die dit heeft opgeleverd zijn aanleiding geweest voor een reflectieronde in raad op 14 november, waarbij de aandacht uitging naar de urgentie en verhaallijn van het advies.

Het advies benadrukt de kansen én de noodzaak die er zijn om te gaan bouwen met duurzame materialen. Er liggen verschillende kansen. Een deel van de bouwketen bouwt al met duurzame materialen en bovendien beschikken woningbouw fabrieken over capaciteit die nu nog beter kan worden benut. Dergelijke fabrieken kunnen, onder de juiste voorwaarden, een bijdrage leveren aan de opschaling van het gebruik van duurzame materialen, en tevens aan het versnellen van de beschikbaarheid van betaalbare woningen. De noodzaak zit erin dat als Nederland woningen blijft bouwen op de gangbare manier de bouw een groot risico loopt. Woningbouw wordt dan minder aantrekkelijk voor investeerders, die als gevolg van Europese regelgeving meer gaan sturen op duurzaamheid. Daarnaast sluit Nederlandse regelgeving niet goed aan bij aankomende Europese regelgeving, die stuurt op reductie van CO₂-uitstoot. Een overkoepelende uitdaging is om de gehele bouwketen mee te krijgen in de omslag naar duurzaam materiaalgebruik. Dat gaat niet vanzelf en vraagt om een rol van de overheid. De komende tijd worden deze elementen verder uitgewerkt tot een verhaallijn.

Lees meer over het advies duurzaam bouwen op [Duurzaam Bouwen \(rli.nl\)](https://www.rli.nl/duurzaam-bouwen)

Systeemfalen in het leefomgevingsbeleid

Verwacht: begin 2025
Commissievoorzitter: Jantine Kriens
Contactpersoon: Bart Swanenvleugel bart.swanenvleugel@rli.nl

Waardoor worden de grote problemen in de leefomgeving onvoldoende effectief opgelost? Welke fundamentele keuzes zijn nodig om dat wel te doen? Welke consequenties hebben die keuzes? Om

welke vormen van organiseren en sturen vraagt dit en wat zijn daarbij de rollen van overheid, markt en samenleving?

De problemen op het gebied van de klimaat-, biodiversiteits- en grondstoffentransities en andere dossiers in de leefomgeving zijn al lange tijd bekend. Op tal van terreinen worden ook vorderingen gemaakt bij het oplossen daarvan, maar toch is het in veel belangrijke leefomgevingsdossiers tot op heden niet gelukt om de beoogde resultaten te halen of binnen bereik te brengen. Het is onzeker of alle ambities van het leefomgevingsbeleid daadwerkelijk waargemaakt worden. In het adviestraject 'Systeemfalen in het leefomgevingsbeleid' gaat de raad in op wat ervoor nodig is in het samenspel tussen overheid, markt en samenleving om doeltreffende oplossingen te vinden voor de grote leefomgevingsproblemen waarvoor ons land zich gesteld ziet.

In de voorbije weken heeft de commissie een conceptadvies voorbereid. Dit wordt op 14 november in de plenaire raad besproken. Daarna zal het conceptadvies worden besproken met een ambtelijke contactgroep en aan diverse externe deskundigen worden voorgelegd voor kritische reflectie.

De commissieleden zijn: Jantine Kriens (commissievoorzitter), Bernard ter Haar, James Kennedy, Yourai Mol, Krijn Poppe en Nanke Verloo. Eind 2023 publiceerde de raad een probleemverkenning, vooruitlopend op het advies. In mei gaf de commissievoorzitter, Jantine Kriens, een presentatie van deze verkenning. Deze is integraal te bekijken via de [Rli-website](#).

Lees meer op [Systeemfalen in het leefomgevingsbeleid \(rli.nl\)](#)

Inclusieve Verduurzaming

Verwacht: tweede helft 2025

Commissievoorzitter: André van der Zande

Contactpersoon: Evert Nieuwenhuis: evert.nieuwenhuis@rli.nl

Hoe kan effectief duurzaamheidsbeleid zo worden ontwikkeld dat de samenleving in den brede daarin wordt betrokken en doelen en instrumenten zowel verbeterd als breed gedragen worden? Welke eisen stelt dat aan de verdeling van de lusten en de lasten van verduurzaming, de manier waarop afwegingen daarover worden gemaakt en hoe beleid wordt vormgegeven en uitgevoerd?

In de vastgestelde startnotitie wordt geconstateerd dat het nodige is gezegd en geschreven over inclusieve verduurzaming, klimaatrechtvaardigheid (WRR, 2023) en het belang van betrokkenheid van burgers (PBL, 2023). Dit advies wil daarop voortbouwen en zich vooral richten op het *hoe*: welke beleidsinstrumenten leiden tot inclusievere verduurzaming? Het richt zich daarbij op de volgende aspecten van verduurzaming: klimaat & energie, natuur & landbouw en gezonde leefomgeving & milieuvervuiling.

De commissie werkt momenteel aan de redeneerlijn en het concept advies, waarbij de contouren van aanbevelingen vorm beginnen te krijgen.

De commissieleden namens de Rli zijn André van der Zande (voorzitter) en Erik Verhoef. Externe commissieleden zijn Margreet van Gastel (voormalig gemeenteraads- en statenlid, voormalig wethouder en programmamanager energie voor bedrijven bij het ministerie van EZK), Reint Jan Renes (lector Psychologie voor een Duurzame Stad, Hogeschool van Amsterdam) en Katrien Termeer (hoogleraar bestuurskunde aan Wageningen University & Research).

Lees meer op [Inclusieve verduurzaming \(rli.nl\)](#)

Overheid als aandeelhouder

Verwacht: zomer 2025

Commissievoorzitter: Jeanet van Antwerpen

Contactpersoon: Joris Stok joris.stok@rli.nl

Hoe kan - en in hoeverre moet - de overheid sturen op bestaande en mogelijke nieuwe overheidsdeelnemingen in het licht van de grote opgaven in het domein van de fysieke leefomgeving en infrastructuur?

In oktober is de raad gestart met het adviestraject *Overheid als aandeelhouder*. Drie raadleden nemen zitting in de commissie die het adviestraject zal begeleiden. Het gaat om Jeanet van Antwerpen (raadslid en commissievoorzitter), Renée Bergkamp (raadslid en lid van de commissie) en Marnix Kluiters (junior raadslid en lid van de commissie).

De adviescommissie is recent uitgebreid met één extern commissielid. Het gaat om mevrouw drs. Marike van Lier Lels. Van Lier Lels vervulde tot 2005 directiefuncties bij grote ondernemingen. Later vervulde ze verschillende commissariaten en adviesfuncties (waaronder een lidmaatschap van de Rli in de eerste raadsperiode).

Het advies moet resulteren in aanbevelingen aan de Rijksoverheid, decentrale overheden én bestuurders en commissarissen van overheidsdeelnemingen. De focus ligt daarbij op het bieden van een concreet handelingsperspectief om te sturen op overheidsdeelnemingen. Het gaat zowel over de sturingsmogelijkheden als over de condities waaronder deze het beste ingezet kunnen worden. Secundair kijken we ook naar de condities waaronder overheidsdeelnemingen als instrument wenselijk zijn.

Lees meer op: [Overheid als aandeelhouder \(rli.nl\)](https://www.rli.nl/overheid-als-aandeelhouder)

B. Informatie over uitgebrachte adviezen

Waardevol regeren: sturen op brede welvaart

Publicatiedatum: 9 juli 2024

Commissievoorzitter: Pallas Agterberg

Contactpersoon: Douwe Wielenga douwe.wielenga@rli.nl

Op dinsdag 9 juli heeft de raad zijn advies 'Waardevol regeren: sturen op brede welvaart' uitgebracht. Het advies is schriftelijk aangeboden aan de ministers van Klimaat en Groene Groei, Financiën en Economische Zaken. De kern van het advies luidt samengevat:

Welvaart bestaat uit meer dan het materiële welzijn van burgers. Het gaat ook om factoren als gezondheid, veiligheid, de kwaliteit van de woon- en leefomgeving of de kwaliteit van het onderwijs. In het advies constateert de raad dat verschillende factoren die brede welvaart bepalen (zoals de natuur en het oplopende woningtekort) er niet goed voor staan. Op dit moment is er in het beleid van de overheid te weinig systematische aandacht voor al deze factoren. Bovendien gaat onvoldoende aandacht uit naar de verdeling van brede welvaart tussen groepen burgers, tussen huidige en toekomstige generaties en tussen het eigen land en andere landen. Door anders te werk te gaan, kan de politiek beter onderbouwde afwegingen maken. Dat maakt besluiten beter. Om te sturen op brede welvaart moet de overheid volgens de raad:

- 1) meer en betere informatie vergaren om de gevolgen van verschillende mogelijke beleidsmaatregelen en investeringen beter in kaart te brengen. Zo krijgen politici en bestuurders dilemma's scherper in beeld;

- 2) beleidskeuzes baseren op deze informatie, zodat alle factoren van brede welvaart systematisch bij de afwegingen worden betrokken. Omdat niet iedereen hetzelfde wensbeeld van brede welvaart heeft, blijven de uiteindelijke beleidskeuzes door waarden gedreven en dus politiek;
- 3) in de rijksbegroting de consequenties van keuzes zichtbaar maken. Dat is een fundamentele verandering, omdat dan op meer dan alleen geld wordt gestuurd;
- 4) op regionaal niveau betere afspraken maken tussen rijk, provincies, gemeenten en waterschappen zodat ook regionaal beter op brede welvaart wordt gestuurd.

Na de aandacht in de pers direct na het verschijnen in juli (net na de start van het zomerreces) zijn er verzoeken ontvangen van verschillende organisaties om een toelichting te geven op het advies. In oktober was het advies het vertrekpunt voor een CFO Roundtable over Sectorsamenwerking bij sturen op brede welvaart. Op 7 november gaf de Rli een Masterclass tijdens het IenW Impact event over brede welvaart en op 12 november een presentatie voor economen van de provincie Noord-Holland. Op 14 november staat een technische briefing voor de Tweede Kamer gepland. Later in november volgen ook een presentatie voor de Gelderlandacademie (wethouders en ondernemers) en workshops op de Dag van de rekenkamers. Op 26 november vindt een door de Rli georganiseerde [publieksbijeenkomst](#) in Den Haag plaats.

Lees meer op [Waardevol regeren Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#). De Engelse vertaling van het advies verschijnt in november op onze website.

Ruimtelijke ordening in een veranderend klimaat

Publicatiedatum: 12 juni 2024
Commissievoorzitter: Jan Jaap de Graeff
Contactpersoon: Luc Boot luc.boot@rli.nl

Op woensdag 12 juni bracht de raad zijn advies 'Ruimtelijke ordening in een veranderend klimaat' uit. Het advies is schriftelijk aangeboden aan de ministers van Infrastructuur en Waterstaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zie het advies en de samenvatting op [Ruimtelijke ordening in een veranderend klimaat Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#).

Commissievoorzitter en projectteamleden geven de komende periode nog verschillende presentaties over het advies, onder meer in de provincies Noord-Holland en Zeeland, in het Kennisnetwerk van het Deltaprogramma, bij de Unie van Waterschappen en bij de Wetenschappelijke Klimaatraad.

Tijdens presentaties die zijn gegeven krijgt onder meer het idee van een 'waterkalender' veel positieve respons, onder meer als middel om de bewustwording en maatschappelijke dialoog over het onderwerp aan te jagen. De aanbevelingen rond tijdelijk ruimtegebruik en de uitdaging om daarbij te leren 'denken in de decennia' maken uiteenlopende reacties los, maar leiden in ieder geval tot gesprek en ideeën over de mogelijkheden in de praktijk en hoe die variëren tussen functies.

Ook op social media heeft het advies de afgelopen weken op verschillende plekken aandacht gekregen, onder meer tijdens het [webinar Water- en bodemsturend in de praktijk](#) van Platform WOW. De kabinetsreactie op het advies wordt op korte termijn verwacht.